herpy

SKINKER

Italian Three-toed Skink

Chalcides chalcides

Chalcides chalcides er en slank, nesten slangelignende skink fra Italia og Nord-Afrika med små bein, tre tær på hver fot og en hale som er minst like lang som kroppen. Den lever i solfylte enger med tett, lav vegetasjon, graver seg ned og føder levende unger. Det finnes bare lite kunnskap om stellet, så veiledningen bygger på arten i naturen og på slektningen *Chalcides ocellatus*.

Familie: Scincidae

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**25-40 cm** total lengde inkl. hale
Vekt	**9-20 g**
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Temperert skog og eng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**90 × 40 × 30 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-28 °C**
Varmeplass	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**15-20 °C**
Luftfuktighet	**40-70 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Vinterhvile	**8-12 °C** 8-12 uker
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kullstørrelse	**4-9 unger**
Kull per år	**1**
Drektighet	**80-100 dager**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Chalcides chalcides er en glatt, blank skink med langstrakt, valseformet kropp, lite hode og korte bein som ender i tre tær på hver fot. På bakfoten er den midterste tåen lengre enn de to andre, og det skiller arten fra *Chalcides striatus*. Ved første øyekast ligner den en slange. Hale og kropp er omtrent like lange, og halen kan kastes av og vokse ut igjen. Det finnes tre fargeformer: ensfarget sølvgrå eller bronsebrun, med fire til seks smale lengdestriper, eller med et ekstra lyst bånd langs siden.

Arten blir typisk 25-30 cm inkludert hale; de største dyrene nærmer seg 40 cm, og enkelte kilder oppgir opptil 48 cm. Voksne dyr i naturen veier 9-20 g. Levealderen i fangenskap er ikke dokumentert; 10-15 år er et anslag.

Arten ble beskrevet av Linné i 1758 og har gitt slekten navn. Navnet kommer av gresk chalkos, kobber eller bronse, og henviser til den blanke huden. Underarten *C. c. vittatus* lever i Tunisia og Libya, og *Chalcides striatus* regnes nå som en selvstendig art. Arten er bare sparsomt beskrevet i fangenskap, fordi den lever skjult i tett vegetasjon og er vanskelig å fange i

naturen.

Utbredelse og leveområde

Chalcides chalcides lever i Italia og i Nord-Afrika. I Italia finnes den nesten overalt på halvøya sør for Po og på Sardinia, Sicilia og Elba; på Po-sletten mangler den stort sett. Nær Po-deltaet finnes det likevel enkelte bestander. I Nord-Afrika lever den i det nordlige Algerie, i Tunisia og i det nordvestlige Libya, der utbredelsen er mer spredt. Arten lever fra havnivå opp til godt over 2.000 m.

> **Naturlig utbredelse:** Italia, Algerie, Tunisia og Libya.

LEVEOMRÅDE

Chalcides chalcides lever i fuktige, men solfylte enger og gressarealer med tett, lav vegetasjon, typisk opptil 40 cm høye strå, og i kanten av bekker, myrer, skråninger og gjerder. I fjellstrøk finnes den også på tørrere, buskbevokste skråninger. Den tåler en viss påvirkning fra mennesker og finnes i gressarealer selv der det er mye aktivitet, men unngår indre skog.

Dyret er strengt dagaktivt og sees mellom ca. kl. 8 og 18. I Mellom-Italia kommer det frem i andre halvdel av mars, parer seg i første halvdel av mai, og ungene fødes fra slutten av juli til midten av august. Aktiviteten over bakken opphører i første halvdel av oktober, og dyrene overvintrer. Etter paringstiden lever dyrene mest nedgravd i jord og tett vegetasjon, og fra juli sees nesten bare drektige hunner i det fri. Næringen består nesten utelukkende av leddyr på bakken. Edderkopper utgjør over 40 % av byttedyrene; deretter følger skrukketroll, billelarver og nebbmunner som teger og sikader. Flygende insekter spiller bare en liten rolle.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stellet av *Chalcides chalcides*. Artens leveområde er kjent: fuktige, solfylte enger med tett, lav vegetasjon og et middelhavsklima med mild vinter og varm, tørr sommer. Veiledningen bygger på det og på den nært beslektede *Chalcides ocellatus*, som er bedre kjent i fangenskap. Tallene er derfor tilnærminger.

Et enkelt dyr trenger et terrarium på minst 90 × 40 × 30 cm. Bunnarealet er avgjørende, for arten beveger seg slangeaktig mellom strå og under dekke. Terrariet må ha en tett, løs bunn på minst 8 cm av matjord og sand i blanding, der dyret kan grave seg ned, et lag tørt gress eller blader oppå og planter eller gresstuster som gir dekke. Flate steiner og kork må ligge stabilt, slik at de ikke kan falle ned over et dyr som graver under dem. Lokket må slutte tett, for arten kan presse seg gjennom små sprekker.

Unngå kalksand, grus og grovt bunnmateriale. Fjern ekskrementer og fôrrester løpende.

TEMPERATUR

Arten er dagaktiv og soler seg. Temperaturene er ikke dokumentert for fangenskap, og tallene her er anslått ut fra klimaet i Italia og ut fra *Chalcides ocellatus*. Dagtemperaturen skal være 22-28 °C med en solplass på 32-35 °C lufttemperatur, og overflaten rett under varmelampen kan nå 40-45 °C, målt med et infrarødt termometer. Dyret må alltid kunne trekke seg til den kjølige siden. Om natten slås varmen av, og temperaturen kan falle til 15-20 °C.

I naturen er arten inaktiv fra oktober til mars. En kjølig vinterdvale på 8-12 uker ved 8-12 °C er derfor sannsynligvis naturlig, men lengde og temperatur er ikke dokumentert. Bare friske dyr i godt hold sendes i vinterdvale. Senk temperaturen gradvis, og stopp fôringen når dyret ikke lenger spiser.

Les mer: Varme og temperatur Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten lever i fuktige enger, men ikke i vann. Luftfuktigheten skal være moderat, 40-70 %, og bunnen skal være lett fuktig i dybden og tørr i overflaten. Sprøyt terrariet lett annenhver eller hver tredje dag, slik at bunnen holder seg litt fuktig i de nederste lagene, og sørg for god ventilasjon, slik at bunnen ikke blir muggen. Det må alltid stå en lav skål med friskt vann. Tallene er anslått; de er ikke dokumentert for arten i fangenskap.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og soler seg, så den trenger kraftig lys og UVB. Ferguson-sone 2 er et anslag: UV-indeks 2-3 på solplassen og lavere i resten av terrariet, litt mindre enn for *Chalcides ocellatus*, som lever mer åpent og tørt. Et T5 HO-rør på 5-6 % over solplassen i 25-35 cm avstand gir det. Glass og plast blokkerer UVB. Lyset følger årstiden med omtrent 10 timer om vinteren og 14 timer om sommeren, og en timer sikrer en fast rytme.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

I naturen spiser *Chalcides chalcides* nesten utelukkende leddyr på bakken: edderkopper er det hyppigste byttet (over 40 %), og skrukketroll, billelarver og nebbmunner som teger og sikader følger etter. I terrariet tilsvarer det små, bløte byttedyr: sirisser i små størrelser, små kakerlakker (for eksempel *Blaptica dubia*), skrukketroll, melorm og larver av soldatflue. Variasjon er viktig.

Byttedyrene må være mindre enn dyrets hode. Unger fôres daglig, voksne 2-3 ganger i uken. Dryss fôret med kalk og et par ganger i måneden et multivitaminpreparat. Fôringshyppigheten er et anslag; følg dyrets vekt og hold.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Chalcides chalcides er sky og lever skjult. I naturen oppholder den seg i tett vegetasjon og graver seg ned, og i terrariet sees den mest når den soler seg eller jakter. Den er rask og glatt og slipper lett unna en hånd, så den egner seg ikke til håndtering. Gi et nytt dyr to til tre uker i ro, og flytt det ikke unødig.

Hannene slåss voldsomt i paringstiden og biter hardt, så to hanner må ikke holdes sammen. Dyret holdes best enkeltvis. Hunner kan sannsynligvis holdes sammen i et romslig terrarium med mange skjulesteder, men det er ikke dokumentert. Kjønnet kan ikke sees på dyret utvendig.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alderen ved kjønnsmodning i fangenskap er ikke dokumentert. I naturen regnes dyrene som voksne fra omtrent 9 cm målt fra snute til kloakk, og drektige hunner måler oftest 12-14 cm. Det finnes ingen ytre kjønnsforskjeller; bare store, drektige hunner kan kjennes på den tykke kroppen. Hannene avslører seg ved kampene i paringstiden.

PARRING

Paringen skjer i naturen i første halvdel av mai, etter at dyrene har kommet frem etter vinterdvalen. Fra midten av april til midten av mai slåss hannene om hunnene og biter hardt, så hanner må holdes adskilt. En kjølig vinterdvale går forut for paringen og er sannsynligvis en forutsetning for en normal ynglesyklus, men det er ikke dokumentert i fangenskap.

EGGLEGGING OG KULL

Chalcides chalcides føder levende unger, og arten har en av de mest komplekse morkakene blant krypdyr, der moren overfører næring til fostrene. Et kull er på 4-9 unger, og store hunner får gjerne litt flere unger enn små. Hunnen får ett kull i året. I naturen fødes ungene fra slutten av juli til midten av august. Gi den drektige hunnen ro, rikelig med fôr, UVB og mange skjulesteder.

INKUBASJON

Chalcides chalcides har ingen rugetid, fordi ungene fødes levende. Drektighetens lengde i fangenskap er ikke dokumentert; 80-100 dager er et anslag ut fra naturen, der det går omtrent tre måneder fra paring i mai til fødsel i juli-august.

OPPDRETT AV UNGER

Oppdrett i fangenskap er ikke dokumentert. Ungene er selvstendige fra fødselen og fôres som de voksne med svært små insekter og skrukketroll, daglig og drysset med kalk. Ta dem bort fra de voksne, og gi dem løs bunn, skjulesteder og UVB.

Helse og vanlige feil

Det finnes ingen dokumentert helsekunnskap for *Chalcides chalcides* i fangenskap. Problemene hos beslektede skinker skyldes oftest stellet:

- For lite UVB og kalk gir benskjørhet (MBD).

- For lite varme gir dårlig fordøyelse og svekket immunforsvar; dyret må samtidig kunne trekke seg til kjølige steder.
- En permanent våt bunn uten ventilasjon gir mugg og hudproblemer.
- Grovt eller kalkholdig bunnmateriale kan gi tarmproblemer hvis det svelges.
- Hanner som holdes sammen, slåss og kan skade hverandre.

Et friskt dyr har klare øyne, en fyldig kropp, glatt hud og spiser regelmessig. Tegn på sykdom er avmagring, matt hud, løs avføring og sløvhet. Dyr i vinterdvale må veies. Få en helsesjekk hos en veterinær med erfaring med krypdyr.

Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.